

ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАКТИЧНОГО ПСИХОЛОГА З ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯМИ В УМОВАХ БОЙОВИХ ДІЙ

УДК 159.9: 355.588.2

Роман Павлович Попелюшко,
*кандидат психологічних наук, доцент,
доцент кафедри практичної психології та педагогіки,
Хмельницький національний університет*

Актуальність дослідження. На сьогоднішній день проблема бойових стресових розладів (БСР) військовослужбовців є актуальною і соціально значущою, вимагає розробки та апробування нових засобів, методів зміцнення, підтримки і відновлення психічного здоров'я учасників АТО. Психологи військових частин повинні пам'ятати, що людина може перенести найважчі страждання і позбавлення лише в тому випадку, якщо вона здатна надати їм особистісно-значущий сенс, якщо вона відчуває свою необхідність і захищеність, знаходить розуміння, повагу і моральну підтримку з боку оточуючих.

Короткий аналіз останніх досліджень і публікацій. До проблематики, що пов'язана з наданням психологічної допомоги учасникам бойових дій, зверталися як зарубіжні, радянські, так і українські вчені, а саме: Акімов Г. О., Лобастов О. С., Місюра В. Ф., Сафін О. Д., Хміляр О. Ф., Колодзин Б. та ін.

Мета наукової публікації. Здійснити аналіз особливостей діяльності психолога з військовослужбовцями в умовах бойових дій.

Виклад основного матеріалу дослідження. З моменту отримання завдання на підготовку частини до передислокації в район бойових дій проблема профілактики бойових психічних травм і надання психологічної допомоги та підтримки стає пріоритетною в діяльності психолога частини.

У ході роз'яснювальної роботи з командним складом доцільно розглянути сутність, особливості, симптоматику бойових психічних травм і заходи первинної психологічної допомоги. Варто акцентувати увагу командирів підрозділів на більш ретельному і достовірному використанні в ході бойової підготовки елементів моделювання факторів бою.

Особливу увагу необхідно приділяти налагодженню системи бойового інформування. Це важливо в силу того, що невизначеність, невідомість впливають на психіку військовослужбовця більше, ніж будь яка жорстка конкретність, породжуючи при цьому негативні емоції і зменшуючи адаптаційні резерви. Важливо зосередитися на актуалізації бойових мотивів, роз'ясненні мети і необхідності майбутніх бойових дій.

Виділяються наступні напрямки психологічної роботи психолога частини із забезпечення необхідної психологічної стійкості військовослужбовців:

- виховання та підтримання бойового духу в особового складу;
- в бойовій обстановці можливі й невдачі наших військ, людські втрати, тому важливо не тільки компенсувати негативні емоції, а й відновити бойовий настрій солдат, спрогнозувати можливі зміни в настрої людей на найближчі дні;
- позитивну роль у створенні сприятливої психологічної атмосфери в підрозділі та піднятті морально-бойового духу здійснює продумане і своєчасне стимулювання службово-бойової діяльності воїнів [1].

Психологу частини доцільно керуватися принципом, що в період підготовки та очікування бойових дій особовий склад повинен бути постійно діяльним. При відсутності корисної діяльності виникають різні думки, чутки, зароджується страх перед невідомим, настає загальний занепад бойового духу.

Після прибуття в район бойових дій психологу необхідно подбати про обладнання в найближчому тилу пункту надання першої психологічної допомоги. Це може бути порожня будівля, намет, бліндаж і т.п. На пункті мають бути створені комфортні умови: тепло, вода, спальні місця, продукти.

Недоцільно розміщувати його поруч з пунктом збору поранених, так як їх вигляд і стогони можуть підсилити психотравму. Також необхідно особисто переконатися в знанні санінструктором симптомів бойових психічних травм, місця розташування пункту, подбати про постачання їх седативними препаратами [1].

Під час бойових дій, дуже важливо зрозуміти самому і роз'яснити іншим, що боєць, який постраждав від бойової психічної травми прирівнюється до того, хто одержав важку фізичну травму. Тому дану категорію відносять до психологічних втрат.

Військовослужбовця, який отримав бойову психічну травму, в першу чергу необхідно евакуювати з поля бою і доставити в пункт надання першої психологічної допомоги. При неможливості евакуації (бій в оточенні) помістити в укриття, дати заспокійливе і утримувати під наглядом, ізолювавши від зброї, до появи можливості евакуації. Прояви бойової психічної травми необхідно відрізнити від проявів розгубленості або боягузтва – ні заклики, ні вмовляння, ні ляпаси а ні загрози (аж до розстрілу) не виводять бійця зі стану дезорієнтації і можуть лише погіршити наслідки бойових психічних травм [1].

Висновки. Отже, військовому психологу для удосконалення ефективності та своєчасності надання психологічної допомоги військовослужбовцям, які перенесли бойові психічні травми, і їх

психологічної реабілітації в бойовій обстановці, необхідно враховувати такі аспекти: навчати старших бойових груп, сержантів, офіцерів розпізнаванню реакцій посттравматичних стресових розладів і правильному реагуванню на них, наданню найпростішої первинної допомоги і підтримки; виділяти військовослужбовців з гострими реакціями БСР і направляти їх в тил для стаціонарного відновлення або лікування; створювати в місцях відпочинку військовослужбовців або ротатії підрозділів пункти надання первинної психологічної допомоги та підтримки.

Перспективу подальших досліджень, ми вбачаємо в удосконаленні методів і засобів ефективної діяльності психологів у наданні психологічної допомоги військовослужбовцям, які перенесли бойові психічні травми, що дозволить істотно знизити рівень їх психологічної травматизації.

Список використаної літератури

1. Караяни А.Г. Прикладная военная психология / А.Г. Караяни, И.В. Сыромятников. - СПб.: «Питер», 2006. - 480 с.

ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ ПСИХОЛОГА З ЖЕРТВОЮ РЕВНОЩІВ

УДК 159.922

Євген Михайлович Потапчук,
*доктор психологічних наук, професор,
завідувач кафедри практичної психології та педагогіки,
Хмельницький національний університет*

Актуальність дослідження. Як свідчить практика, серед найпоширеніших проблем у сфері міжособистісної взаємодії подружжя є проблема ревнощів. Саме ревнощі (синдром Отелло) являються причинами порушення психологічного клімату не тільки в сімейних взаєминах, але й серйозною психологічною проблемою в професійних, ділових та інших типах міжособистісного спілкування та взаємодії.

Споконвіку прийнято було вважати, що вбивства через підозри в сексуальній невірності скоюють переважно хронічні алкоголіки і душевно хворі, але дослідження останніх років показали, що серед тих, хто вчинив такі злочини, більшість є відносно здоровими людьми. Такі результати наштовхують на необхідність проведення психологічної роботи з ревнивцями та їх жертвами. Адже якщо незначні ревнощі можуть дещо стимулювати розвиток стосунків в кращий бік, то їх надлишок перетворює почуття кохання в ненависть, задоволення від взаємин – у постійну тривогу, а довіру до партнера – на всебічний контроль. Проте спроби подолання цієї проблеми є одиничними та